

Statsforvalteren i Oslo og Viken

sfovpost@statsforvalteren.no

kopi: OOFs medlemsorganisasjoner og medlemskommuner

Oslo, 16. februar 2023

Høringsuttalelse til:

UTVIDELSE AV §11-OMRÅDET NORD I VERNEPLANOMRÅDET FOR

ØSTMARKA NASJONALPARK

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) er paraplyorganisasjon for 14 medlemskommuner og 41 medlemsorganisasjoner i Oslo og Viken, og har som formål å arbeide for friluftsliv og naturvern i regionen. OOF arbeider for at alle kan drive friluftsliv som helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og naturen for øvrig.

(Vi viser til vår tidligere høringsuttalelse til *Verneforslag for Østmarka nasjonalpark* av 26. januar 2023. Vi ber med dette om at vårt innspill til forskrift for §11-områder i Marka (nedenfor), også blir vurdert for alle nye områder i Marka som vurderes vernet etter §11 i markaloven.)

OOF ønsker primært at de tre private skogteigene kjøpes opp av Oslo kommune eller staten. Det bør vurderes om området bør statlig sikres som friluftslivsområde. Oppkjøp og framtidig tilrettelegging for friluftsliv kunne for eksempel vært finansiert gjennom ordningen *tilskudd til statlig sikrede friluftslivsområder*.

OM BRUK OG VERN I MARKA

For OOF skal Marka være et stort og attraktivt natur- og friluftslivsområde, som skal styrke befolkningens mentale og fysiske helse gjennom å dekke befolkningens behov for naturopplevelse, friluftsliv og fysiske aktivitet, bl.a. annet gjennom utøvelse av markaidrettene.

For at alle deler av befolkningen, det vil si spesielt barn, unge, eldre og folk med funksjonsnedsettelse, skal kunne benytte Marka, og for å ta vare på natur i Marka, er det nødvendig å tilrettelegge for friluftsliv og aktivitet, gjennom stier, løyper, turveger, badeplasser, serveringssteder, osv. Denne typen tilrettelegging vil være mest aktuell i nærområdene til bebyggelsen og skal avta innover i Marka.

FRILUFTSMULIGHETENE I ØSTMARKA NORD MÅ STYRKES

Det bor svært mange mennesker i nærområdene, på Haugerud, Trosterud, Lindeberg, og Ellingsrud, som vil kunne få nytte av at *verneområdet for friluftsliv* utvides gjennom nytt frivillig vern. Det er viktig for OOF i denne delen av Oslo med sosioøkonomiske utfordringer, folkehelseutfordringer og en generelt lavere deltakelse i friluftslivet, at tilbudet i Marka for friluftsliv og aktivitet styrkes, slik at Marka blir brukt for økt trivsel og bedre folkehelse. Et vern av skogen i dette området vil bidra til at naturopplevelselsesverdiene styrkes.

Det er altså et behov for å styrke friluftslivsmulighetene i nordre del av Østmarka. Her er det for eksempel et mangelfullt turveinett, som henger dårlig sammen. Undersøkelser viser at de fleste av Oslos innbyggere foretrekker å gå på tur på turveier og ikke på sti. Dette påpeker også Oslo kommune i sin høringsuttalelse, som vi støtter. Ved å etablere nye turtraseer kan mange gå/sykle eller gå på ski, korte turer hjemmefra. Det blir også mulig å gå rundturer. For OOF er dette viktig fordi det vil åpne muligheter for flere til å delta i friluftslivet.

Et vern av skogen i dette området bidrar til at både naturmangfold og naturopplevelsene bevares, ved at kommersiell hogst opphører, noe OOF støtter. OOF er positiv til frivillig vern, men er samtidig opptatt av at vernebestemmelsene må åpne for aktivitet og nødvendig tilrettelegging for friluftsliv. En forutsetning for vår støtte til at området vernes etter §11 er at formålsparagrafen har friluftsliv, idrett naturopplevelse og folkehelse som formål. Vernebestemmelsene må være aktivitets- og tilretteleggingsvennlige.

OOF mener det er avgjørende at det gjøres konkrete stedlige vurderinger der det tas stilling til hva som er egnet restriksjonsnivå, i og med at det kan være grunnlag for å ha ulike restriksjonsnivå i ulike soner. Brukerorganisasjonen bør involveres i en slik prosess.

For områder som er nær boligområder bør en grundigere medvirkningsprosess inn mot lokalmiljøet også gjennomføres. Her kan medvirkningsprosessen som ble gjennomført for den lille innfallsporten til Marka, *Lille Wembley* på Haugerud, i regi av «Områdesatsingen», kunne fungere som et godt eksempel på en lokal medvirkningsprosess. Det samme gjelder mulighetsstudien for innfallsport Sognsvann i regi av Oslo kommune mhp. å få frem behovene for tilrettelegging fra underrepresenterte grupper i friluftslivet.

OOF har ved tidligere anledninger spilt inn et sterkt behov for å styrke friluftslivsmulighetene i området, spesielt for barn, unge, eldre og folk med funksjonsnedsettelse, ved et forbedret tilbud av turveier og serveringssted nord i Østmarka. Her støtter OOF Oslo kommunes høringsuttalelse i denne saken, hvor det blant annet fremheves et behov for å sikre lokalbefolkningen enklere adkomst til Marka. Vi viser også til *Behovsplan for idrett og friluftsliv 2021-2030* der det fremgår at det er utredningsbehov i Østmarka nord. Behovet for å sikre en bedre forbindelse til Lutvann fra boligområder i nord fremgår også av temakartet T7 *Blågrønn struktur* i Kommuneplanens arealdel og av Oslo kommunes innspill til Statsforvalteren.

KUNNSKAPSGRUNNLAG

Følgende kunnskapsgrunnlag må inkluderes som grunnlag for verneprosessen:

- Verneverdiene må kartlegges og vurderes som et grunnlag for et evt. verneforslag.
- Lokalbefolkningens behov og områdets betydning og potensiale for friluftsliv og idrett må beskrives og kartlegges.
- Behovet for framtidig tilrettelegging må utredes.
  - Behovet for en styrking av ferdsselsårene/turveiene og et serverings-/overnattingssted i området må utredes. Formål og bestemmelser for et evt. verneområdet må ta høyde for dette.
  - Viktige nærområder som Lutvann må inkluderes i utredningen og behovet for sammenhengende nettverk av ferdsselsåre i Marka må vurderes spesielt. Lutvann som innfallsport til Marka med behov for forgreininger ned til boligområdene bør ha et særskilt fokus i utredningen.
  - I utredningen må det være fokus på ulike brukergrupper og deres behov, samt behovet for å ha et friluftslivstilbud i alle sesonger.

- o Utredningen må legge vekt på konsekvensene av klimaendringer, befolkningsvekst, sosiale forskjeller i friluftslivsdeltagelse og hva som bør gjøres for å øke deltakelsen i friluftsliv blant underrepresenterte grupper.
- «Kartlegging og verdsetting av friluftsområder i Oslo» må legges til grunn.

INNSPILL TIL FORSKRIFTER FOR §11-OMRÅDER I MARKA GENERELT

1. Formålsparagrafen må legge vekt på folkehelse, idrett og friluftsliv

OOF mener at formålsparagrafen i nytt §11-område må endres, slik at folkehelse og markalovens formål; dvs. idrett, friluftsliv og naturopplevelse kommer tydeligere fram.

Vi foreslår følgende tekst: «Verneområdet skal styrke folkehelse og trivsel gjennom naturopplevelse, friluftsliv og idrett som kan innpasses i marka. Det skal være mulighet for skånsom tilrettelegging, så lenge det ikke forringer verneverdiene.»

2. Vernebestemmelsen må tillate aktivitet og tilrettelegging som ikke skader naturverdiene

- Hovedregelen i nye §11-områder bør være at det ikke er restriksjoner på friluftsliv og markaidrett.
- Skånsomme tilretteleggingstiltak for friluftsliv bør være tillatt så lenge det ikke har vesentlig negativ innvirkning på verneverdiene. For større tiltak må det søkes om tillatelse. Her bør «Retningslinjer for saksbehandling av stier og løyper i Marka» etter markaloven være til hjelp.
- Skånsomme tilretteleggingstiltak som turveier, serveringssted o.l. er nødvendig for å styrke friluftslivet i dette området, og for å gjøre området mer tilgjengelig for grupper som barn, unge, eldre og folk med funksjonsnedsettelse. Tilrettelegging og kanalisering vil også være viktige for å kunne møte økt bruk, økt slitasje og klimautfordringer med mindre snø og mer regn. I forskriften bør det spesifiseres at anleggelse av nye stier, løyper og turveier kan tillates etter søknad.
- Alle idrettsarrangement o.l. skal være tillatt, men for større arrangement må det søkes om tillatelse og/eller det kan lages avtaler jf. dagens praksis innen orienterings-sporten.

3. Saksbehandling

- Søknadsprosessene for aktivitet, arrangement og mindre tilretteleggingstiltak må være ubyråkratiske og ha kort behandlingstid.
- Det bør sees til styringsdokumentene «Flerbruksplan for Oslo kommunes skoger» og «Mål og retningslinjer for kommuneskogen» i videre prosess. Flerbruksplanen er utarbeidet etter grundige demokratiske prosesser hvor friluftslivs-, natur- og idrettsorganisasjonene deltar, og vil kunne være til inspirasjon når ny forvaltningspraksis skal utformes.

VIDERE PROSESS

Brukerorganisasjonene i Marka bør inkluderes gjennom hele prosessen. Det bør settes ned en referansegruppe med brukerorganisasjonene der en ser helhetlig på verneforslaget for Nasjonalpark og §11-områder i Østmarka, for å sikre en god medvirkningsprosess. Det er

behov for dialog med brukerorganisasjonene om formålsparagraf for nye verneområder i Marka, avgrensning av verneområdene og restriksjonsnivå for aktivitet og tilrettelegging.

Med vennlig hilsen

Reidun Bolsø
Generalsekretær

Johan Hval
Fagsjef